

Regionální aspekty volebního práhu krajských voleb v ČR

XIX. MEZINÁRODNÍ KOLOKVIUM O REGIONÁLNÍCH VĚDÁCH

15. – 17.6. 2016

Mgr. Michal Pink, Ph.D.

pink@fss.muni.cz

PhDr. Josef Smolík, Ph.D.

josef@mail.muni.cz

Kraje a krajské volby

- Po roce 1993, diskuse o nové podobě krajů
- Různé postoje: KDU-ČSL + ČSSD/ODS + zájmové svazy, odbory atd.
- 2000 – vznik krajů s celou řadou problémů
- Otázka respektování přirozených hranic a správních celků (Vysočina, Dačice + Slavonice)
- Přesun obcí Vysočina – Jihomoravský kraj

Volební systém a jeho vlastnosti

- Norma zákon č. 130/2000 Sb.,
- Poměrný systém, dělitel upravený d' Hodnt
- Počty zastupitelů jsou různé 45 – 55 – 65
- Odvozené od počtu obyvatel
- Do 600 tisíc, 600 – 900 tisíc, více jak 900 tisíc
- Možnost čtyř preferenčních hlasů
- 5% hranice pro posun na listině

Volební práh

- K základním charakteristikám proporčních VS patří ***přirozený práh***
- Pro určení: velikost **volebního obvodu a volební formule**
- **Krajské volby – velké obvody**
- Přirozený práh: nejmenší možné procento hlasů, které strana ve volebním obvodě musí získat, aby obdržela alespoň jeden mandát (Lebeda 2001)
- Ve volebních systémech poměrného zastoupení se tak může hranice **omezovací bariéry a přirozeného prahu od sebe výrazně lišit.**
- Platí primárně u voleb do PS, Karlovarský, Liberecký kraj
- Proto pro stranu soutěžící ve volbách představuje překonání klauzule (prahu) různě obtížnou překážku

Počet hlasů - 5% v jednotlivých krajích KV

Kraj	2000	2004	2008	2012
Středočeský	14 213	13 873	19 844	17 490
Jihočeský	8 263	7 455	10 194	9 956
Plzeňský	7 644	6 926	8 944	8 727
Karlovarský	3 291	2 933	4 138	3 607
Ústecký	9 232	8 159	12 083	10 650
Liberecký	5 413	5 200	6 484	6 474
Královéhradecký	7 440	7 108	8 977	8 169
Pardubický	7 096	6 447	8 662	7 773
Vysočina	7 072	6 363	9 028	8 203
Jihomoravský	15 533	13 472	18 886	17 367
Olomoucký	8 382	7 237	9 748	8 844
Zlínský	8 237	7 231	9 667	9 346
Moravskoslezský	15 646	13 475	19 055	15 999

Zdroj: www.volby.cz / vlastní výpočty

Minimum preferenčních hlasů nutných ke změně pořadí na kandidátní listině

Kraj	2000	2004	2008	2012
Středočeský	711	694	993	875
Jihočeský	414	373	510	498
Plzeňský	383	347	448	437
Karlovarský	165	147	207	181
Ústecký	462	408	605	533
Liberecký	271	260	325	324
Královéhradecký	372	356	449	409
Pardubický	355	323	434	389
Vysočina	354	319	452	411
Jihomoravský	777	674	945	869
Olomoucký	420	362	488	443
Zlínský	412	362	484	468
Moravskoslezský	783	674	953	800

Zdroj: www.volby.cz / vlastní výpočty

Přirozený volební práh ve volbách do Poslanecké sněmovny 2010 a 2013

Kraj	Práh v počtu hlasů 2010	Práh v počtu hlasů 2013	Počet mandátů 2010/2013
Středočeský	21 495	19 293	24/25
Jihočeský	17 794	19 880	13/12
Plzeňský	17 539	14 848	11
Karlovarský	15 404	13 079	5
Ústecký	18 243	17 559	14
Liberecký	20 756	15 434	8
Královéhradecký	18 539	18 516	11
Pardubický	17 407	17 523	10
Vysočina	18 175	17 912	10/11
Jihomoravský	18 387	19 643	23
Olomoucký	18 715	18 407	12
Zlínský	16 056	18 030	12
Moravskoslezský	19 452	19 983	22

Zdroj: www.volby.cz / vlastní výpočty

Proč nás to vůbec zajímá z akademického pohledu

- Se zavedením krajské samosprávy se otevřel prostor pro působení regionálních stran a mimo celostátní volební arénu tak vzniká více než desítka odlišných celků, které se liší – **odlišný práh**
- **Regionální politická strana:** samostatná stranicko-politická formace regionální provenience, ideově-programová i organizační identita, stejně jako používané zdroje politické legitimace a volební mobilizace mají regionální charakter (Strmiska 2005).
- **Regionální strana** uspěla ve volbách, tedy získala zastoupení v regionálním zastupitelském sboru, v ideálním případě opakovaně.

Volební zisky „regionálních“ politických stran 2008 a 2012

Region	Strana	2008		2012	
		%/ hlasy	Mandáty	%/hlasy	Mandáty
Karlovarský	Alternativa	9,94 / 8 228	4 (45)	6,70/ 4 837	4 (45)
	Doktoři	9,56 / 7 918	4 (45)	-	-
	Hn. Harm. rozvoj	-	-	9,09 / 6 558	5 (45)
Liberecký	SLK	13,72 / 17 878	7 (45)	22,21 / 28 768	13 (45)
	SOS	6,12 / 7 937	3 (45)	2,42 / 3 146	0
Ústecký	Severočeši.cz	13,20 / 31 910	8 (55)	12,02 / 25 617	9 (55)
Zlínský	STAN	10,08 / 19 505	5 (45)	10,09 / 18 863	5 (45)
Jihočeský	Jihočeši.cz	-	-	14,57 / 27 972	9 (55)

Proč nás to vůbec zajímá z „empirického pohledu“

- Zisk mandátu v krajském zastupitelstvu může vést k následné účasti v koalici
- Krajské zastupitelstvo – krajský rozpočet
- ROP – dotační politika na substátní úrovni
- Vliv na komunální politiku – „dotace“
- Otázka „Pork barrel“ projekty
- Substátní úroveň – méně „viditelná“
- Dotace na člena zastupitelstva kraje - ročně 237 500 Kč.

Závěrem

- Rozdílná podoba volebního prahu - 5% hranice
- Rozdílná výše preferenčních hlasů - změna pořadí na listině
- Při platnosti základních pravidel **rovnosti** volební soutěže se tak otvírá otázka, zda cena získaného mandátu v Libereckém a Karlovarském kraji odpovídá stejnému úsilí jako v kraji Středočeském, Moravskoslezském nebo Jihomoravském.
- Současně s tím se také otvírá možnost dalšího výzkumu, který by zohlednil návaznost na **financování politických stran s důrazem právě na regionální politické strany**.
- Postavení regionálních stran v krajské politice, jejich koaliční, případně opoziční roli a odvíjející se vliv při dotačních projektech